

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (A.Miron)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (E.Palanciuc, I.Țurcan, N.Vascan)

ÎNCHEIERE

21 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curtii Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătoriai

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea admisibilității recursului declarat de Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată împotriva Silviei Trofim cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii, a penalității, a cheltuielilor de judecată și cererea reconvențională depusă de Silvia Trofim, reprezentată de avocatul Cernolev Ion împotriva Organizației de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată cu privire la declararea ca fiind nulă și parțial nulă a clauzelor contractului de credit pentru consumatori,

împotriva deciziei din 13 decembrie 2017 a Curtii de Apel Chișinău prin care a fost respins apelul declarat de Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată și a fost menținută hotărârea din 27 aprilie 2017 a Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La data de 23 noiembrie 2015, reclamanta Societatea cu Răspundere Limitată „CreditPlus” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Silviei Trofim solicitând încasarea împrumutului nestins în sumă de 10715 lei, dobânda restantă în sumă de 2625 de lei, penalitatea contractuală pentru întârziere de 135 de zile în sumă de 2 150 de lei, penalitatea contractuală pentru notificări în sumă de 5600 de lei, cheltuieli poștale în sumă de 43,80 de lei, onorariu companiei de colectare în sumă de 1779,38 de lei, rata inflației în sumă de 188,75 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 1220,95 de lei, taxa de stat în sumă de 766,45 de lei, comision bancar în sumă de 4,50 lei, iar în total suma de 25 093,83 de lei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 02 mai 2014 a fost încheiat contractul de împrumut nr.400029/1 cu Trofim Silvia, care a fost executat la

sediul OM „CreditPlus” SRL.

A menționat că, conform contractului de împrumut nr.400029/1, Trofim Silvia a împrumutat de la OM „CreditPlus” SRL suma de 20000 de lei și urma să restituie conform condițiilor contractuale suma de 32 816 lei, la data de 02 mai 2016, în rate conform graficului de plăți anexat la cererea de credit și acceptat de către debitor, fapt ce se prevede în pct.5.1 din contractul de credit pentru consumatori. Această sumă include valoarea împrumutului principal și dobânda.

A declarat că pentru nerespectarea termenului de rambursare a împrumutului, Trofim Silvia s-a angajat să achite penalitate contractuală, care se raportează duratei de întârziere pentru returnarea împrumutului stabilit conform contractului de împrumut nr.400029/1, precum și numărului de notificări ignorate de către împrumutat.

A explicat că la data de 02 mai 2014 împrumutătorul și-a onorat obligațiunea sa, acordând împrumutatului Trofim Silvia, împrumutul în sumă de 20 000 lei. Însă, necătând la respectarea obligațiilor sale de către împrumutător, împrumutatul până la ziua de azi nu și-a onorat obligațiunile, pe care urma să le onoreze conform contractului menționat supra.

A confirmat că la data de 14 august 2015, 25 august 2015 și 03 septembrie 2015, pârâta Trofim Silvia a fost înștiințată conform pct. 6.5.,6.6., 6.7. din contractul sus menționat, despre faptul nerespectării clauzelor contractuale, prin intermediul notificărilor recomandate expediate conform procedurii stabilite de către părți în contract cu acordarea termenului pentru conformarea cerințelor. Aceste notificări fiind, expediate de către împrumutat, nu au fost executate de ultimul.

A relatat că dobânda este diferită de natura juridică a actualizării obligației cu rata inflației, prima reprezentând o sancțiune (daune moratorii pentru neexecutarea obligației de plată), iar a doua reprezintă valoarea reală a obligației bănești la data efectuării plății (daune compensatorii), rezultă că este admisibil cumulul acestora și, deci nu se ajunge la o dublă reparație.

A indicat că prin acordarea/calcularea dobânzii se urmărește sancționarea debitorului pentru executarea cu întârziere a obligației care îi revine, pe când prin actualizarea debitului se urmărește acoperirea unui prejudiciu efectiv cauzat de fluctuațiile monetare în intervalul de timp scurs de la data scadenței până la plata efectivă a sumei datorate. Actualizarea se constituie într-o modalitate de reparare a pierderii suferite de creditor, în timp ce dobânda urmărește acoperirea beneficiului nerealizat.

A specificat că în conformitate cu pct.6.5 – 6.7 ale contractului de împrumut nr.400029/1, în cazul în care împrumutatul întârzie în realizarea rambursării stipulate, împrumutătorul este în drept să-i aplice penalitatea stabilită prin contractul în cauză, ulterior, în conformitate cu pct.6.8 al prezentului contract, în cazul în care împrumutatul întârzie în realizarea rambursării stipulate cu 40 zile, împrumutătorul este în drept să aplice penalitatea și să rezilieze contractul de împrumut unilateral cu încasarea sumelor, penalizărilor inclusiv penalităților, stipulate în prezentul contract.

La data de 22 martie 2016, reclamanta OM „CreditPlus” SRL a depus o cerere

suplimentară de majorare și concretizare a pretențiilor cu motivele de fapt și de drept invocate în cererea inițială solicitând de a încasa de la Trofim Silvia împrumutul nestins în sumă de 10715 lei, dobânda restantă în sumă de 2 625 de lei, penalitatea contractuală pentru întârziere de 135 de zile în sumă de 2 150 de lei, penalitatea contractuală pentru notificări în sumă de 5283 de lei, cheltuieli poștale în sumă de 43,80 de lei, cheltuieli de asistență juridică în sumă de 2500 de lei, rata inflației în sumă de 526,95 de lei; dobânda de întârziere în sumă de 1 075,12 lei, taxa de stat în sumă de 766,45 de lei, comision bancar în sumă de 9,00 lei, iar în total suma de 25 694,52 de lei.

La 16 mai 2016 Silvia Trofim, reprezentată de avocatul Cernolev Ion a depus cerere reconvențională împotriva OM „CreditPlus” SRL solicitând declararea nulă și fără efecte juridice a punctelor 6.3, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8, din contractul de credit pentru consumatori nr.400029/1 din 02 mai 2014 semnat între Trofim Silvia și OM „CreditPlus” SRL, declararea parțial nulă și fără efecte juridice a punctului nr.3.1 din contractul credit pentru consumatori nr.400029/1 din 02 mai 2014 semnat între Trofim Silvia și OM „CreditPlus” SRL, în partea în care stabilește o dobândă în mărime de 30,04 %, anual urmând a fi redusă la suma 10,25% anual.

În susținerea cererii reconvenționale s-a indicat că conform contractului de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014 în punctul 3.1 al contractului este stabilită rata dobânzii în mărime de 30,04% anual.

A menționat că în luna mai 2014, o dobândă în mărime de 10,25 % înglobează elementele unei dobânzi contractuale rezonabile pentru contractual nr.400029/1 din 02 mai 2014 încheiat cu Trofim Silvia și ca urmare diminuarea dobânzii contractuale fiind în corespundere cu spiritul și litera normei prevăzute la art.869 din Codul Civil.

La fel, s-a relatat că, reieșind din prevederile art. 869 alin.(2), art. 219 alin.1, art. 220 alin.1 Codul Civil urmează ca instanța de judecată să declare parțial nul și fără efecte juridice punctul 3.1 din contractul de credit pentru consumatori nr.400029/1 din 02 mai 2014, în partea în care este stabilită o dobândă în mărime de 30,04% anual, reducând-o la 10,25 % anuale, ca fiind rezonabilă.

A declarat că conform dispozițiilor punctului 6.3 din contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014, se prevede că în cazul în care consumatorul nu rambursează creditul, parțial sau total, în termenul de rambursare a creditului, creditorul are dreptul să aplice o penalitate contractual de întârziere în sumă de 50 (cincizeci) de lei pentru fiecare zi calendaristică de întârziere. Penalitatea se calculează până la data stingerii complete a datoriei de către consumator, dar nu mai mult de 6 luni.

A invocat că consideră ca fiind abuzive prevederile punctului 6.3 din contractul credit pentru consumatori nr.400029/1 din 02 mai 2014 care contravin art.5 alin.5 lit.e) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr.256 din 09.12.2011, care prevede că sînt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect: solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească drept compensate o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale.

A specificat că, conform dispozițiilor punctului 6.8 din contractul de credit pentru consumatori nr.400029/1 din 02 mai 2014, în cazul în care consumatorii nu achită plățile restante în mărimea și termenul indicat în somația expediată prin a treia notificare de mai sus, și consumatorii întârzie să achite plățile datorate conform termenelor și condițiilor din graficul de plăți anexat la prezentul, o perioadă mai mare de 40 de zile calendaristice, calculându-se la data plății. Creditorul declară scadente și plătitibile imediat toate plățile conform contractului de credit și reziliază în mod unilateral contractul de credit aplicînd suplimentar consumatorului o penalitate în marime de 25 % din valoarea creditului acordat.

A explicat că OM „CreditPlus” SRL prin contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014 a instituit clauze abuzive la punctul 6.3 și punctul 6.8, prin care se încasează o dublă penalitate de 50 lei pe zi și 25 % din valoarea creditului acordat și care este disproporțională în raport cu prejudiciul cauzat, ceea ce contravine dispozițiilor art.5 alin.5 lit.e) din Legea privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii nr. 265 din 09.12.2011 și dispozițiilor art.624 alin.(3) Codul Civil.

De asemenea, a menționat că, conform punctului 6.5, 6.6, 6.7 din contractul respectiv prevede încasarea comisioanelor de recuperare a creditului pentru notificare. Pentru expedierea primei, a doua și celei de a treia notificări, consumatorul urmează să plătească un comision de recuperare a creditului în valoare de 100 de lei, 200 de lei și 300 de lei. Astfel, a considerat că aceste prevederi ale contractului sunt abuzive, ori sumele de bani indicate sunt disproporționate de mari față de cheltuielile de expediere a unei scrisori recomandate și contravin legislației în vigoare.

La fel, a relatat că sunt nule și fără efecte juridice punctele 6.3, 6.8 din contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014, privind plata penalității.

Prin hotărârea din 27 aprilie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de OM ”CreditPlus” SRL ca fiind neîntemeiată. S-a admis parțial cererea reconvențională înaintată de Trofim Silvia, reprezentată de avocatul Cernolev Ion. S-au declarat nule punctele 6.5, 6.6, 6.7, 6.8 din contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014 semnat între SRL„CreditPlus” și Trofim Silvia; s-a declarat parțial nul punctul 3.1 din contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014 semnat între SRL„CreditPlus” și Trofim Silvia, cu reducerea dobânzii contractuale în mărime de la 30,04 % până la 10,25% anual, în sumă de 4 100 de lei pentru 24 luni. S-a încasat de la OM „CreditPlus” SRL în beneficiul Silviei Trofim taxa de stat în mărime de 100 de lei (una sută) lei. În rest, solicitările din cererea reconvențională au fost respinse, ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia din 13 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Organizația de Microfinanțare ”CreditPlus” Societate cu Răspundere Limitată și a fost menținută hotărârea din 27 aprilie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

La adoptarea soluției instanța de apel a invocat că la baza pretențiilor invocate de

OM „CreditPlus” SRL împotriva Silviei Trofim este contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014, care conform naturii juridice și clauzelor contractuale înserate este unul de adeziune, de asemenea acesta întrunește elementele unui contract de împrumut, prin urmare la caz vor fi incidente și prevederile legale din Codul Civil ce reglementează relațiile juridice de împrumut menționate supra. Forța obligatorie a contractului este incontestabilă, însă contractul nu are putere de lege dacă contravine normelor imperative, bunelor moravuri și Legii privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

Instanța de apel a menționat că creditorul (organizația de microfinanțare) poate prevedea încasarea unor comisioane, taxe și orice alt tip de costuri, pe care trebuie să le suporte consumatorul, în legătură cu încheierea contractului de împrumut. Nu se poate admite argumentul că, odată semnat/acceptat un contract, acesta îi este opozabil consumatorului, indiferent dacă este legal, nul sau abuziv. Pentru a reține existența unei clauze abuzive, instanța trebuie să verifice îndeplinirea următoarelor condiții generale: clauza contractuală în litigiu să nu fi fost negociată; prin ea însăși creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților; dezechilibrul creat este în detrimentul consumatorului, nefiind respectată cerința bunei-credințe.

Instanța de apel a remarcat că, OM „CreditPlus” SRL a solicitat încasarea penalității de întârziere pentru 43 zile conform pct.6,3 din contract care constituie suma de 2150 de lei, pentru perioada 03 august 2015 – 14 septembrie 2015, toate aceste plăți sunt reflectate în extrasul de cont, contractul fiind reziliat și penalitățile fiind stopate.

În conformitate cu prevederile art.264 Cod Civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform art.268 lit.a) Cod Civil, clauza penală urmează a fi încasată pentru perioada anterioară acțiunii, dar nu mai mult de 6 luni.

În conformitate cu pct.6.3 din contract, în cazul în care consumatorul nu rambursează creditul parțial sau total, în termenul de rambursare a creditului, creditorul are dreptul să aplice o penalitate contractuală de întârziere în sumă de 50 de lei pe zi pentru fiecare zi calendaristică de întârziere.

Astfel, instanța de apel a considerat corectă concluzia instanței de fond precum că, pct.6.3 contravine art.5 alin.5, lit.e) din Legea privind clauzele abuzive în contractele cu consumatorii, sunt neîntemeiate, deoarece reclamanta OM „CreditPlus” SRL solicită penalitatea de întârziere pentru perioada de 43 de zile.

Totodată, instanța de apel a invocat că, instanța de fond justificat a respins și cerința privind încasarea dobânzii contractuale, a penalității contractuale potrivit pct.6.5, 6.6, 6.7, penalitatea contractuală potrivit pct 6.8 din contract în sumă de 2150 de lei, cheltuieli poștale 43,80 de lei, cheltuieli de asistență juridică în sumă de 2 500 de lei, dobânda de întârziere în sumă de 2 321,85 de lei.

Or, OM „CreditPlus” SRL solicită încasarea unei dobânzi restante inițial în sumă de 2625 de lei, fără a indica temeiul juridic și natura juridică a acestei sume, motiv

pentru care acest capăt de cerere a fost respins.

Coroborând prevederile art.869 alin.(2), art.219 alin.(1) art.220 alin.(1) Codul Civil, instanța de apel a menționat că consideră parțial nul și fără efecte juridice punctul 3.1 din contractul de credit pentru consumatori nr. 400029/1 din 02 mai 2014, în partea în care este stabilită o dobândă în mărime de 30,04% anual, reducând-o la 10,25 % anuale, în sumă de 4100 de lei pentru 24 luni.

La 28 martie 2018, Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii inițiale și de respingere a acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele necesare pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material și procedural și nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată.

Recurenta a invocat că instanțele inferioare au aplicat eronat prevederile art.217, art.624 alin.3, art.719 lit f), art.869 alin.(1) și alin.(2) Cod civil, art.2, art.3, art.5, art.7 din Legea nr.256 din 09.12.2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, considerând că pct.6.5-6.8 din contractual încheiat între părți sunt clauze abuzive și nule.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia instanței de apel la 13 decembrie 2017, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurentă la dosar lipsesc.

Astfel, recursul declarat la data de 28 martie 2018 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurenteii cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Organizația de Microfinanțare "CreditPlus" Societate cu Răspundere Limitată, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă,

completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Organizația de Microfinanțare ”CreditPlus” Societate cu Răspundere Limitată.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru